

Спеціалізованій вченій раді Д 61.051.07
Державного вищого навчального закладу
«Ужгородський національний університет»

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора,
заслуженого працівника освіти України Дубинського Олега Юрійовича
на дисертацію Москвича Віталія Степановича
«Адміністративно-правове забезпечення системи переходу від військової
служби до цивільного життя»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право**

Актуальність теми дослідження. З 2014 року наша держава виборює власну незалежність та територіальну цілісність. Цинічна збройна агресія змусила суспільство об'єднатися та стати на захист країни. За останні десять років в Україні стрімко зросла кількість ветеранів війни, які без сумніву потребують допомоги та соціальної підтримки від держави. Це також стосується і членів їхніх сімей, які спільно зі своїми рідними переживають тяжкі часи. Вирішенням цієї проблеми могла б стати система переходу від військової служби до цивільного життя. На цей час, влада тільки обговорює проєкт Стратегії переходу, однак суспільство в цілому, і ветеранська спільнота зокрема, чекає більш рішучих кроків, які дозволять надати ветеранам війни усі необхідні пільги та гарантії. Поряд з інституційною невизначеністю, в державі спостерігається відсутність комплексних наукових праць з проблематики реінтеграції ветеранів війни, що також негативно позначається на практичних кроках влади. Слід також констатувати відсутність комплексних законодавчих актів у сфері реінтеграції ветеранів війни та повернення їх до умов цивільного життя. З огляду на це, тема

дослідження вбачається доволі актуальною.

З урахуванням вивчення дисертації та публікацій автора можна стверджувати, що дисертаційне дослідження В. С. Москвича являє собою нове за концептуальним підходом та шляхами його реалізації науковим дослідженням, в якому, спираючись на результати критичного аналізу існуючих наукових напрацювань, чинного законодавства, міжнародного досвіду з позицій науки адміністративного права теоретично обґрунтовано концептуальні положення, які стосуються вирішення проблеми адміністративно-правового забезпечення системи переходу від військової служби до цивільного життя, що обумовило актуальність теми дисертації, її наукове значення для розвитку правової науки.

Мета і задачі дисертаційного дослідження сформульовані досить коректно, а цілісність дослідження забезпечується належним структуруванням матеріалу дисертації, яке є досить логічним і таким, що відповідає меті та задачам дисертаційного дослідження.

Належний рівень достовірності та обґрунтованості результатів дисертаційного дослідження В. С. Москвича забезпечується використанням всього спектру наукових підходів та методів пізнання складних юридичних явищ, зокрема таких, як діалектичний підхід, формально-юридичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний та інші методи пізнання.

Нормативною основою дослідження є Конституція України, Закони України «Про військовий обов'язок та військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-ХІІ, «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист» від 24 березня 1998 року № 203/98-ВР, «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20 грудня 1991 року № 2011-ХІІ, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реалізації експериментального проекту щодо запровадження інституту помічника ветерана в системі переходу від

військової служби до цивільного життя» від 19 червня 2023 року № 652, Стратегія формування системи переходу від військової служби до цивільного життя на період до 2032 року та Операційний план дій до неї. Інформаційною та емпіричною основою дослідження є політико-правова публіцистика, статистичні та аналітичні матеріали, довідкові видання.

У результаті проведеного дослідження наведено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукової задачі, що полягає у науковому узагальненні теоретичних підходів та практичних проблем, пов'язаних із адміністративно-правовими аспектами забезпечення системи переходу від військової служби до цивільного життя, а також розроблені ряду пропозицій щодо внесення змін та доповнень до чинного законодавства, спрямованих на удосконалення сфери соціального захисту ветеранів війни і членів їхніх сімей в Україні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Результатам дисертаційного дослідження В. С. Москвича притаманний належний рівень наукової новизни, при цьому дисертантом певні положення сформульовані вперше, а низка вже відомих отримала свій подальший розвиток та удосконалення.

Оцінюючи формальні якості дисертації, можна стверджувати, що вона виконана в основному з дотриманням наукового стилю, авторські позиції викладені досить чітко і переважно належним чином аргументовані. Результати дисертаційного дослідження належним чином висвітлені у достатній кількості наукових статей, а також пройшли апробацію на різноманітних наукових конференціях та інших заходах. Більшість наукових положень, рекомендації та висновків представленої дисертації є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки обумовлені використанням результатів практичної діяльності суб'єктів, які забезпечують соціальний захист ветеранів війни в Україні.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів полягає в

тому, що проведене дослідження є однією із перших у вітчизняній юридичній науці спроб визначити основні напрями удосконалення адміністративно-правового забезпечення системи переходу від військової служби до цивільного життя, як ключового напрямку реалізації державної соціальної політики з тим, щоб створити достойні умови реалізації ветеранами війни належних їм прав. В результаті роботи обгрунтовано на запропоновано окремі положення, які складають новизну дослідження, зокрема:

– сформовано термінологічний апарат системи переходу від військової служби до цивільного життя, яка представляє собою сукупність індивідуалізованих елементів, які забезпечують повноцінну реінтеграцію ветеранів війни та членів їхніх сімей до цивільного життя після звільнення ветеранів з військової служби, з метою відновлення усіх необхідних суспільних зв'язків та гарантування належних соціально-економічних стандартів якості життя;

– обгрунтовано необхідність застосування в Україні моделі «стимул–реакція», як основи законодавства про перехід від військової служби до цивільного життя, яка дозволяє забезпечити баланс інтересів ветеранів та влади; гарантувати своєчасність оновлення переліку потреб та виявлення недоліків відповідних стратегій реінтеграції; забезпечити підвищення спрямованості зусиль влади, які концентруються на конкретному результаті;

– обгрунтовано необхідність розбудови в Україні державно-громадського партнерства в системі переходу від військової служби до цивільного життя, в основі якого є залучення громадськості до практичних заходів в рамках реінтеграції ветеранів війни, а також до формування в суспільстві необхідних наративів та ідеологічних засад розвитку ветеранської політики України;

– обгрунтовано необхідність поділу проблем формування системи переходу від військової служби до цивільного життя на внутрішньосистемні (пов'язані зі складнощами реінтеграції учасників в середині самої системи

переходу) та зовнішньосистемні (визначаються зовнішніми чинниками, які можуть вплинути на процес впровадження в державі системи переходу).

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Основні теоретичні висновки та практичні рекомендації, що містяться у дисертації, викладені у десяти публікаціях, серед яких: п'ять фахових статей, у тому числі одна з них опублікована у зарубіжному виданні, що визнане як фахове з юридичних наук, та включене до міжнародних наукометричних баз, а також у п'яти тезах доповідей на науково-практичних конференціях, що свідчить про достатнє та різностороннє впровадження результатів дослідження. Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень автора.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. В цілому можна констатувати, що поставлені перед дисертантом задачі вирішені в повному обсязі і мета дослідження досягнута. В той самий час не можна обійти увагою і певні недоліки та дискусійні моменти притаманні дисертації, серед яких слід виокремити такі.

1. На сторінці 86 дисертації автор пропонує поділ суб'єктів системи переходу на три основні групи: суб'єкти владних повноважень; неурядові суб'єкти; вигодонабувачі (ветерани війни та члени їхніх сімей). Надалі в тексті автор замість терміну «вигодонабувачі» використовує термін «учасники системи переходу». Подібна позиція вимагає додаткової аргументації.

2. В дисертації помітно бракує аналізу судової практики з проблематики реалізації ветеранами війни своїх прав. Отже, не зрозуміло чому автор не звертається до судової практики у ході дослідження? Аналіз судової практики дозволив би актуалізувати необхідність розбудови в Україні системи переходу від військової служби до цивільного життя.

3. На сторінці 141 дослідження автор пропонує виділити самостійну

групу повноважень органів місцевого самоврядування – консультативно-дорадчі, які передбачають інформаційно-аналітичне забезпечення системи переходу на місцевому рівні. Вбачається, що додаткової аргументації потребує питання узгодження цього виду повноважень з нормами законодавства про місцеве самоврядування.

Незважаючи на наведені зауваження, ознайомлення з дисертацією В. С. Москвича дає підстави для її позитивної оцінки, а зауваження не знижують наукової цінності дослідження, спрямовують на подальші дослідження обраного напрямку.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Адміністративно-правове забезпечення системи переходу від військової служби до цивільного життя», є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності вирішують важливу наукову проблему систематизації та оновлення теоретико-правової доктрини соціального захисту та реінтеграції ветеранів війни в Україні. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Москвич Віталій Степанович – заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук, професор,

заслужений працівник освіти України,

проректор з науково-педагогічної роботи,

економічних, юридичних та соціальних питань

Національного університету кораблебудування

імені адмірала Макарова

О. Ю. Дубинський